

Przeciwdziałanie dark patterns z perspektywy rodo

dr Wojciech Lamik

ORGANIZATOR:

ABIEXPERT

odo.abi-expert.pl

Najpierw trochę statystyk

Wyniki akcji kontrolnej KE i krajowych organów ds. ochrony konsumentów z 23 państw członkowskich, Norwegii i Islandii (30 stycznia 2023 r.)

Sprawdzono
399 sklepów
internetowych

42 strony korzystały z fałszywych liczników odmierzających czas i podawały terminy zakupu konkretnych produktów

54 strony skłaniały konsumentów do dokonania konkretnego wyboru – od wykupienia abonamentu po zakup droższych produktów lub wybór danego rodzaju dostawy – za pomocą grafiki lub opcji wyboru języka

Na 70 stronach ważne informacje były ukryte lub mniej widoczne dla konsumentów. Chodziło m.in. o informacje dotyczące kosztów dostawy, składu produktów lub dostępności tańszej opcji

Czym są dark patterns?

Harry Brignull, UX Brighton, 2010

Dark patterns to zbiorcze określenie zjawisk wykorzystujących ukryte, podprogowe strategie wpływu w celu przekonania konsumentów do decyzji zakupowych.

Inne przykłady definicji

Behavioural study on the transparency of online platforms

„**Dark patterns**” to koncepcja, która jest powszechnie stosowana w odniesieniu do praktyk w interfejsach cyfrowych, które sterują, oszukują, wymuszają lub manipulują konsumentami, aby dokonywali wyborów, które często nie leżą w ich najlepszym interesie.

Guidelines 3/2022 on Deceptive design patterns in social media platform interfaces: How to recognise and avoid them

„**Deceptive design patterns**” – interfejsy i ścieżki użytkownika wdrażane na platformach mediów społecznościowych, które próbują wpłynąć na użytkowników, aby podejmowali niezamierzone, niechciane i potencjalnie szkodliwe decyzje, często w kierunku decyzji sprzecznej z najlepszym interesem użytkowników i na korzyść interesów platform mediów społecznościowych, w związku z przetwarzaniem ich danych osobowych.

Wytyczne EROD 3/2022

Przeładowywanie/przeciążenie treścią (Overloading) – użytkownicy stają w obliczu lawiny/dużej liczby żądań, informacji, opcji lub możliwości, aby skłonić ich do udostępnienia większej ilości danych lub niezamierzonego zezwolenia na przetwarzanie danych osobowych wbrew oczekiwaniom osoby, której dane dotyczą

Ciągłe podpowiadanie
(Continuous prompting)

Labirynt prywatności (Privacy Maze)

Zbyt wiele opcji (Too Many Options)

Pomijanie (Skipping) –
zaprojektowanie interfejsu lub
ścieżki użytkownika w taki
sposób, aby użytkownicy
zapomnieli lub nie myśleli
o wszystkich lub niektórych
aspektach ochrony danych

Zwodnicza przytulność
(Deceptive snugness)

Spójrz tam (Look over there)

Zamieszanie (Stirring) – wpływa na wybór, jakiego dokonają użytkownicy, odwołując się do ich emocji lub używając bodźców wizualnych

Sterowanie emocjonalne
(Emotional steering)

Ukryte na widoku (Hidden in plain sight)

Utrudnianie (Obstructing) –
utrudnianie lub blokowanie
użytkowników w procesie
uzyskiwania informacji lub
zarządzania swoimi danymi,
poprzez utrudnianie lub
uniemożliwianie wykonania
danego działania

Ślepy zaułek (Dead end)

**Dłużej niż to konieczne (Longer
than necessary)**

**Działanie wprowadzające w błąd
(Misleading action)**

Zmienność/niespójność (Fickle) – projekt interfejsu jest niespójny i niejasny, co utrudnia użytkownikowi poruszanie się po różnych narzędziach kontroli ochrony danych i zrozumienie celu przetwarzania

Brak hierarchii (Lacking hierarchy)

Dekontekstualizacja (Decontextualising)

Niespójny interfejs (Inconsistent interface)

Brak ciągłości językowej (Language discontinuity)

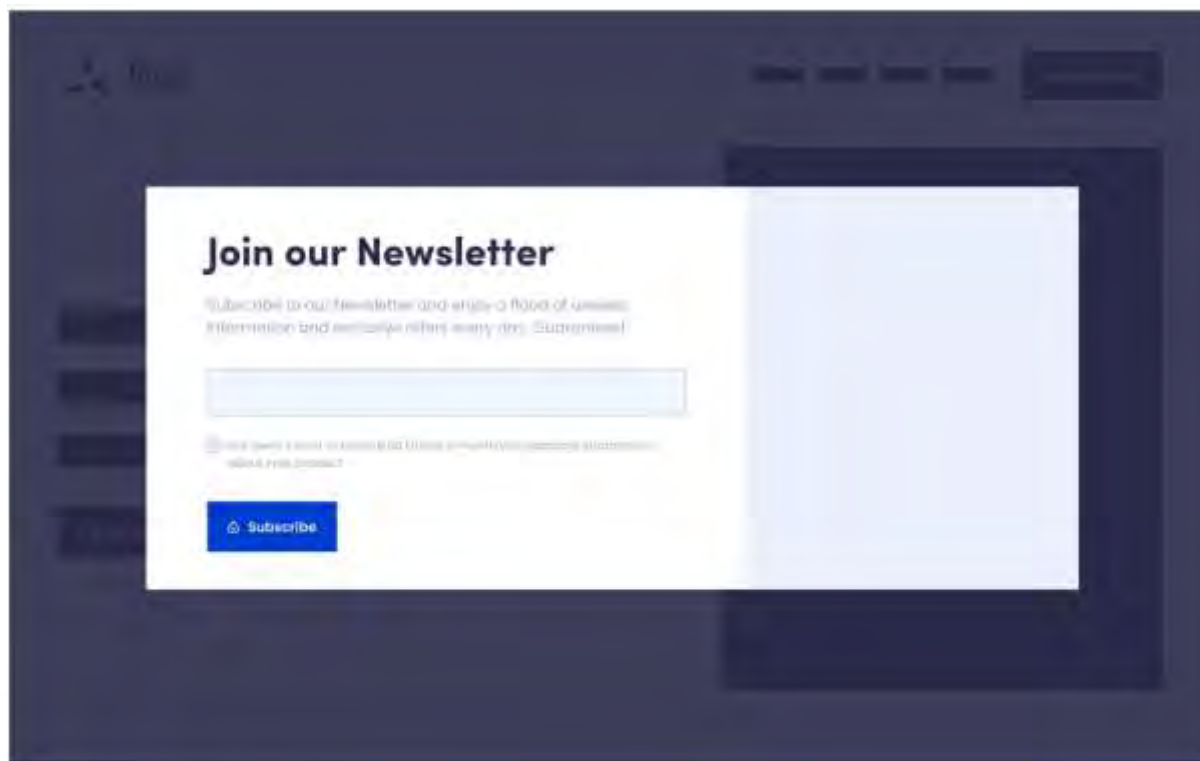
Pozostawienie w ciemności (Left in the dark) – interfejs został zaprojektowany w taki sposób, aby ukryć informacje lub narzędzia kontroli ochrony danych lub pozostawić użytkowników w niepewności co do tego, w jaki sposób ich dane są przetwarzane i jaką kontrolę mogą nad nimi sprawować w zakresie korzystania z przysługujących im praw

Sprzeczne informacje (Conflicting information)

Niejednoznaczne sformułowania lub informacje (Ambiguous wording or information)

Przykłady dark patterns

Create an account

Start your 30-day free trial

Credit Card Number

Expiry

CVC

Create a free account

Cancel Subscription

To cancel your subscription please
contact our support

5. EDYCJA
**DZIEŃ OCHRONY
DANYCH OSOBOWYCH**

ORGANIZATOR:

ABIEXPERT

odo.abi-expert.pl

Sign Up

Your Name

Email

Yes, I have read the data protection declaration and agree that the data provided by me may be collected and stored electronically. Additionally [read more](#)

Create free account

Sign Up

Your Name

Email

Yes, I have read the data protection declaration and agree that the data provided by me may be collected and stored electronically. Additionally **I authorize the use of my data by any third party for any purpose they deem fit, including but not limited to marketing, research, and analysis. I understand that my data may be shared, sold, or otherwise distributed to other companies or organizations without my further consent. I also acknowledge that I will not be notified of or have any control over how my data is used by third parties.**

Create free account

5. EDYCJA
**DZIEŃ OCHRONY
DANYCH OSOBOWYCH**

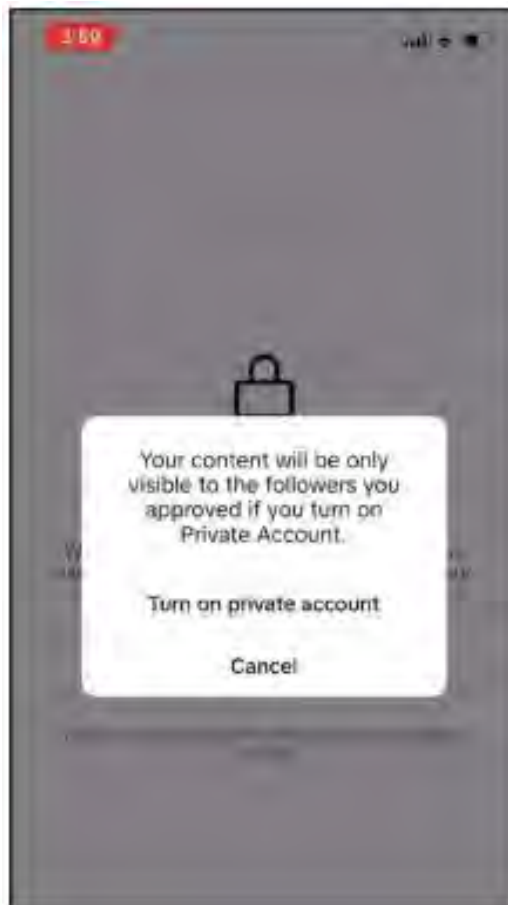
ORGANIZATOR:

ABIEXPERT

odo.abi-expert.pl

TikTok

Irlandia – Data Protection Commission (DPC) nałożył na TikTok Technology Limited karę administracyjną w wysokości **345 milionów euro**

https://edpb.europa.eu/system/files/2023-09/final_decision_tiktok_in-21-9-1_-_redacted_8_september_2023.pdf

Akt o Usługach Cyfrowych

Rozporządzenie 2022/2065 (AUC)

Art. 25 ust. 1 i 2 AUC

1. Dostawcy platform internetowych nie mogą projektować, organizować ani obsługiwać swoich interfejsów internetowych w sposób, który wprowadza w błąd odbiorców usługi lub nimi manipuluje lub w inny istotny sposób zakłóca lub ogranicza zdolność odbiorców ich usługi do podejmowania wolnych i świadomych decyzji.
2. Zakaz przewidziany w ust. 1 nie ma zastosowania do praktyk objętych dyrektywą 2005/29/WE lub rozporządzeniem (UE) 2016/679.

Kontekst art. 25 AUC

- Znajduje się on w **Rozdziale III Sekcji 3 AUC**, która wskazuje na obowiązki **dostawców platform internetowych** (podkategoria hostingu).
- Rozdział ten co do zasady nie obowiązuje dostawców platform, którzy są mikro lub małymi przedsiębiorstwami, a także innych dostawców usług pośrednich (czyli także „zwykłego” dostawcy hostingu).
- czy to oznacza, że jeżeli nie jesteś platformą internetową, to możesz korzystać z dark patterns? **NIE!**
- Art. 25 AUC ma charakter **posiłkowy** w stosunku do RODO oraz dyrektywy o nieuczciwych praktykach rynkowych.

Dziękuję za uwagę

ORGANIZATOR:

ABIEXPERT

odo.abi-expert.pl

